

თავისუფალი საქართველო

მრავალი გაზიდილი
საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი

13. XII. 1991 წლის 50 კაბ. № 47 (52)

ანდრია პირველწოდებული

საქართველოს სამოციქულო ეკლესია და მსოფლიო მართლმადიდებლობა 30 ნოემბერს (ახალი სტილით — 13 დეკემბერს) დღესასწაულებს საქართველოს პირველი განმანათლებლის — ანდრია პირველწოდებულის ხსენებას.

ჩვენს უფალსა და მეცხოვარს იესო ქრისტეს ჰყავდა მრავალი მოწაფე და მოციქული. უსლოვისი თორმეტი მოწაფედან ერთ-ერთი, ანდრია იყო, რომლის ზედწოდება (პირველწოდებული) მიგვითითებს, რომ იგი სხვებზე უფრო ადრე დაეწაფა უფალს (იოანე 1,40).

ძველ საქართველოში უძველეს შემართებლად იყო აღიარებული წმიდა ანდრია და სხვა მოციქულების ჩვენში მოღვაწეობა და ქადაგება. ახალ დროში, განსაკუთრებით XX ს-ის დასაწყისში, წმ. ანდრია საქართველოში ქადაგებას დაიწყო და გამოცხადდა. უარყოფილებს ერთ თავის არგუმენტად ისიც მიანიშნავს, რომ იბერია უმნიშვნელო ქვეყანა იყო, რომელსაც არ შეეძლო მოციქულთა ყურადღების მიპყრობა.

სინამდვილეში, მოციქულთა მო-

ღვაწეობის ეპოქაში, I ს-ის 30-იანი წლებიდან, II ს-ის 60-იანი წლების ჩათვლით იბერია იყო ძლიერი სახელმწიფო, რომელიც ფაქტობრივად მოიცავდა ამიერკავკასიის I-II საუკუნეების საქართველოს, სილიციის და სილიციის, მხოლოდ დაეერთიანებული იბერიისა და თამარის გაერთიანებული საქართველო თუ შეედრება.

მოციქულთა ეპოქის იბერია სახელგანთქმული და ცნობილი ქვეყანა იყო მთელს მამხრელ მსოფლიოში. ამიტომაც, რომელიც ისტორიკოსები — ტაციტუსი, დიონ კასიუსი და სხვები სიამოვნებით უთმობდნენ თავიანთ თხზულებებში ადგილს იბერიის სისხლსავსე ცხოვრების აღწერას, ხოლო შუა საუკუნეთა ევროპელები, ანტიკური დროის იბერიის უკეთ იცნობდნენ, ვიდრე თავიანთი დროის საქართველოს.

I-II საუკუნეებში სამი სახელმწიფო — რომი, იბერია და პართია ერთმანეთს ეცილებოდნენ ვრცელ მიწებს ამიერკავკასიის სამხრეთით. იბერია იმდენად იყო გაძლიერებული, რომ მას შეეძლო რომაელ-

თა დახმარების გარეშე დაემარცხებინა პართიის სახელმწიფო (სპარსეთი). იბერიამ რამდენჯერმე დაიმარცხა კიდევ პართიის ჯარი. ამ მიზეზის გამო რომს ეწინააღმდეგის პეტრისმეტი გაძლიერებისა.

იმპერატორმა ავგუსტმა, რომლის დროსაც, წმიდა ანდრია და მაცხოვარი ჩვენი იესო ქრისტე (ლუკა 2, 1), საფუძველი დაუდო მეგობრულ ურთიერთობას რომის იმპერიასა და იბერიის სახელმწიფოს შორის.

მეგობრობამ რომსა და იბერიას შორის, რომელიც გრძელდებოდა I-II საუკუნეთა მანძილზე, გაძლიერდა და განაღდა იბერია.

ძველ ისტორიკოსთა ცნობებს იბერიის შესახებ ადასტურებენ არქეოლოგები, რომლებიც იმდროინდელი მატერიალური კულტურის ძეგლების შესწავლის საფუძველზე ასკვნიან, რომ ქართველ ერს ასეთი მდიდარი და ბრწყინვალე სახელმწიფო არასოდეს ჰქონია, თუ არ ჩავთვლით თამარის ეპოქას.

აღსანიშნავია, რომ გზები სპარსეთისა და ინდოეთის, აგრეთვე სკვითისაკენ, გადიოდა სომხეთსა და ამიერკავკასიაში. სომხეთი კი, იმ დროისათვის იბერიის პოლიტიკური გავლენის სფეროში შედიოდა და მას ხშირად ქართველები მართავდნენ. სკვითთაში მიმავალი მოციქულები, და, ცხადია, მათ შორის ანდრია პირველწოდებულიც, რომელსაც საზოგადოდ მიიჩნევენ სკვითის განმანათლებლად, გახსნენ ვერაუქებდნენ იბერიას, რადგანაც იბერია გადიოდა არა მარტო შავ ზღვაზე, არამედ „კასპიის ზღვამდე“ მას სპორა.

„ქართლის ცხოვრება“ ანდრია პირველწოდებულის შესახებ გადმოგვცემს: ანდრიაში შემდგომ მოციქულებშია წილი ივდეს, თუ ვის რომელ ქვეყანაში უნდა ექადაგა. მაშინ ყოვლადწმიდა ღმრთისმშობელს წილი ჰგდა საქართველოს მოქცევა. მაგრამ მას ერგვნა ძე მისი, უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, და უთხრა: პოე, დელო ჩემი, მე არ უღულებელეყოფ ვედა სალხე უფრო ხაზურთა ქართველ ერს, მაგრამ შენ სხვადღებულ საქართველოში უნდა წარავლინო ანდრია პირველწოდებული. მას თან გაატანე შენი ხატი, რომელიც შენს პირზე დადებით გამოისახება. შენს წილს ხატი მკვიდრობდეს იქ, მათ მცველად უუხსნამდე.

მაშინ ყოვლადწმიდა ღმრთისმშობელმა უთხრა ანდრია მოციქულს: შეილო ანდრია, დიდად უჩანს ჩემს სულს, რომ ჩემს წილს ქვეყანაში — საქართველოში — არავის უქადაგნია ჩემი ძის სახელი. როცა მე ჩემს წილზედ ქვეყანაში საქადაგებლად წასვლა განვიზრახე, გამომეცხადა სახიერი ძე ჩემი და ღმერთი და მიბრძანა, რომ შენ წასვიდე და თან წარიტანო სახე ჩემი, რათა მე ვიყო ქართველთა ცხოვრების განმგებელი, ხელი აღვუბურა და შევეწიო მათ, და არავინ მტერთაგან მძლე-ქმნას მათ.

ყოვლადწმიდა მოითხოვა ფიცარი, დაილო სახეზე და სასწაულებრივად აღიბეჭდა ფიცარიც ხატი ღმრთისმშობლისა. მისცა ეს ხატი ანდრია მოციქულს და უთხრა: მადლი და შეწევნა ჩემგან ღმრთისა უფლისა თანაშემწე გეყავნ შენ, სადაცა ხვიდოდე, და მეცა თანაშემწე ვარ ქადაგებნას მაგას, და დიდად შევეწიე ჩემდა სხვადღებულს.

ანდრია მოციქული პირველად ლაზიკის ქალაქ ტრაპიზონში მივიდა. აქ მცირე ეპი დაე და აქედან იგი შევიდა „ქართლის ქვეყანაში, რომელსაც დიდ-აქურა ეწოდებოდა“. დაიწყო სახარების ქადაგება. მრავალი ქირი და განსაცდელი მოითმინა ურწმუნოთაგან. ღმრთისა და წმიდა ხატის შეწევნით ყოველი მადლობით მოითმინა, და მანამდე იქადაგა, სანამ ყველა არ მოაქცია მორწმუნედ. იმ ადგილას, სადაც ყოვლადწმიდის ხატი იყო დასვენებული, გადმოჩვენა ფრიად დიდად და მშვენიერმა წყარომ. შემოკრებილით ანდრია მოციქულმა ნათელ-სცა სახელითა მამისათა და მისათა და სულისა წმიდისათა, დაუდგინა იქაურ ქართველებს მღვდლები და დიაკვნები, დაულო წესი და საზღვარი სარწმუნოებისა. მათ ააშენეს ღმრთისმშობლის სახელზე ეკლესია.

იქიდან ანდრია მოციქული წამოვიდა, გადმოვიდა მთა, რომელსაც რკინის ჯვარი ეწოდებოდა. გადმოვიდა მასზე რკინის ჯვარი თვით ანდრიას აღუმართავს.

მოციქულმა ჩაიბრა თბილისის სვეტი, მივიდა სამცხის საზღვართან და დაივიანა სოფელ ზადნგორაში. თავისი ლოცვით იქ დაამხო კერპები. შემდეგ გაემართა და მივიდა სოფელ აწყვერში, რომელსაც სოს-ანგეთი ეწოდებოდა. ამ სოფელში მოციქულმა წმ. ხატის შეწევნით

გააცოცხლა ამ მხარის მთავრის — ქვრივი დედაცაც სამძივარის — ვაჟი, ამის შემდეგ დაამხო არტემიდისა და აბოლონის კერპები. ამ სასწაულოთა მანაველმა ხალხმა ირწმუნა ქრისტიანული უფალი და მოინათლნენ. მოციქულმა ასწავლა მათ ყოველი წესი და რაჯული სარწმუნოებისა, დაუდგინა ეპისკოპოსი, მღვდლები და დიაკვნები, და დიდი თხრობის შემდეგ დაუტოვა მესხებს ყოვლად წმიდა ღმრთისმშობლის ხატი.

ამის შემდეგ ანდრია მოციქულმა ქადაგებით მთიანა საქართველოს სხვადასხვა კუთხეები, მათ შორის დასავლეთ საქართველო. როცა აღერკი მეფემ შეიტყო მესხებისა და მეგრელების მიერ ძველი რაჯულის დატოვება, გაუწყრა მათ, გაგზავნა იქ თავისი ერისთავები და იძულებით კვლავ წარმართობას დაუბრუნა.

„ქართლის ცხოვრების“ თანახმად, ანდრიას მოგზაურობის დროს თან ახლდნენ მოციქულები — მატათა და სვიმონ კახანელი. სვიმონ კახანელის განსაყენებელი საქართველოშია — ნიკოფსიაში; მატათა მოციქულიც ჩვენს ქვეყანაში დაქრძალულია — აფხარში (დღევანდელი გონიო).

საქართველოდან ანდრია მოციქული შავიზღვისპირეთის გავლით გადასულა სკვითთაში. ერთი ცნობის თანახმად, იგი გაპყლია მდინარე დნებრს და ბალტიის ზღვის გავლით მთელი ევროპისათვის შემოუვლია. სხვა ცნობით, ანდრია მოგზაურობა გააგრძელა შავიზღვისპირეთში და დუნაის გავლით რომში ჩავიდა.

ანდრია მოციქულს უქადაგნია საქართველოსა და მცირე აზიაში. გადმოვიდა იგი ჯვარს აცვეს X-ის ფორთის ჯვარზე.

საქართველოს წმიდა ეკლესია საუკუნეთა მანძილზე უდიდეს თავყვანს სცემდა ქართველი ერის განმანათლებლსა და ქრისტიანობის უპირველეს ქადაგებელს საქართველოში — წმიდა ანდრია მოციქულს. დღესაც, ეროვნული აღორძინების ეპოს, მისი ლოცვა შეეწიოს კეთილ-მორწმუნე ქართველ ერს, რომელიც მის მოწოდებებზე პეტრესავით მტკიცებდნენ შეუდგა მის კვალს და სიწმინდით ივლის აღსასრულამდე ეპმთა, ამინ.

ეპისკოპოსი
ანანია ჯანაშიაძე

ქართველ სტუდენტთა გასაგონად

პარზის ისტორიაში დგება ხოლმე დრო, როცა უამრავი სხვადასხვა პლანის მიზეზის გამო, ისე იწყება მოვლენათა მიმდინარეობა, რომ თანამედროვეებისათვის მეტად ძნელდება მტყუან-მართალსა და მტერ-მოყვარეს შორის სწორი არჩევანის გავისასიკეთო და რა საზიანოა ამის დასტურია მთელ მსოფლიოში გაბატონებული და ყველაზე სრულყოფილად მიჩნეული, მრავალჯერ აპრობირებული წესი უმრავლესობის ნების თანახმად ხელისუფლების ფორმირებისა. ეს წესი ედებს

საფუძვლად ნებისმიერი დემოკრატიული სახელმწიფოს მმართველობით პრინციპს.

დამონებული, ხელოვნურ, დამორჩეულ პირობებში აღზრდილი ადამიანის ცნობიერებაში, მის თავისუფალ ნებაზე ხანგრძლივი ძალისხმევის ნება სოციალური პრობლემების იწვევს, რომ ამ ადამიანისთვის ძნელდება უცდომელი არჩევანის გაკეთება.

ამისი ყველაზე თვალნათელი მაგალითია ჩვენი ერის უცნაური არჩევანი მე-20 საუკუნის დასაწყისში. საქართველომ უარყო ეროვნული დამოუკიდებლობის გზა და თავისი ნება სოციალური პრობლემებისა და მატერიალური კეთილდღეობის უპირატესი მნიშვნელობის აქცენტირებისკენ მიმართა. არ არააღქმავტურ ცნებას შორის — სიმამრე თუ თავისუფლება, ქართველობამ სიმამრე აირჩია. მიუხედავად იმისა, რომ, ალბათ, არ

იყო ძნელი ამ დროს ცნების შეთავსება, მით უფრო საქართველოში, სადაც ისტორიულად არ ყოფილა დიდი შიმშილობა, მაშინდელმა ქართულმა ცნობიერებამ, რატომაც, მათი ერთმანეთთან დაპირისპირება არჩია და რეზულტატად არ დააყვანა — შედეგად ხანგრძლივადიანი მშვიდი და სასტიკი სოციალიზმი მივიდეთ. ჰაობიანმა ფინეთმა, რომელმაც დღევანდელი თავისუფლება აირჩია, 70 წელიწადში სიმამრისა და კეთილდღეობის ისეთ მწვერვალზე მიიღწია, რაზეც მხოლოდ ოცნება ან ჩურჩულით ლაპარაკი თუ შეიძლებოდა იმ ქვეყანაში, სადაც ხალხის ერთადერთ საზრუნავს, იმავე 70 წლის მანძილზე, საქმლისა და ჩასაცემლის როგორმე შიგნა შეადგენდა.

იმ საშინელი არჩევანის გამო, მთელი პასუხისმგებლობა მაშინდელ განათლებულ საზოგადოებას ეკისრება, სწორედ მათი მეშვეობით და-

ინერგა და გაბატონდა საქართველოში აზრი, რომ ეროვნული, ნაციონალისტური, რელიგიური, ტრადიციული პროგრესისა და წინსვლის დამაბრკოლებელი ცნებებია, ხოლო ინტერნაციონალური, ათეისტური, სოციალისტური და კომუნისტური იდეალები სამომავლო წარმატებისა და ყველა ერის თავისუფალი განვითარების ერთადერთი გარანტია.

საქართველოში მე-19 საუკუნის 90 წლებში, ილიას „ივერიის“ სულ 400 მკითხველა ჰყავდა (ასეთი აყოფა პირობებში ილიას გზა არაპოპულარული აყო, რამეთუ ერთ-ერთი ღირებულებებს ეყრდნობოდა. პროგრესულ აზროვნებას აყოლილმა მაშინდელმა საზოგადოებამ შეუძლებლად სცნო იმ მარტივი ჰემარტიკების შეგნება, რომ ეროვნულ დამოუკიდებლობას ალტერნატივა არ გააჩნია. მისი დაპირისპირება არც ერთ იდეასთან, არც ერთ ცნებასთან არ შეიძლება, რადგან მხოლოდ დამოუკიდებლობა შეიძლება იყოს გარანტი ერის ბუნებრივი განვითარებისა, რაც დროთა

განმავლობაში აუცილებლად მოიტანს იმას, რასაც პიროვნების თავისუფლებას, დემოკრატიას, კეთილდღეობას, სამართლებრივ ურთიერთობებს, კულტურულ ადვანსებს, პროგრესს ვეძახით. ყველა ეს პროცესი მხოლოდ პოლიტიკური და ეროვნული დამოუკიდებლობის დროს შეიძლება განხორციელდეს. ანუ დამოუკიდებლობამ ყველაფერი ეს უნდა მოიტანოს, ხოლო ცალკე რომელიმე ეს ფაქტორი დამოუკიდებლობას ვერ მიგვახალისებავს. მაგალითად ავიღოთ, თუნდაც „შოტლანდია“ ან ირლანდია — ეს დემოკრატიული, სტრუქტურების ქვეყნებია, მაგრამ ამით მათ დამოუკიდებლობას არაფერი ემატება — ამის საპირისპიროდ კი ამერიკა, რომელიც ახერხებს ინგლისს მკვირბელობისგან თავის დაღწევას, ქმნის სუპერდემოკრატიულ სახელმწიფოს.

ერთი სიტყვით, დამონებული ქვეყნების ფუძე ინტერესი დამოუკიდ-

(დასასრული მე-2 გვ.)

სიტყვა შორიდან დაიწყო...
სომეხების, მეგობრების, თუ რა
სიტყვები გასმინდა ყველაზე ხშირად
1989 წლის აპრილის დღეებში.

ერთი წამიწყება:
„დამოუკიდებელ საქართველოს
გაუმარტო...“
და ყველაზე ერთად დაეკრებინათ:

„...ქოს!“
საით იყო მიმართული ეს ლოზუნ-
გი?

იგი მიმართული იყო იმპერიისკენ.
მისგან უნდა გავხდეთ დამოუკი-
დებელი, მის კლანჭებს უნდა გა-
მოვუკვეთო ჩვენი თავი.

და ლოზუნგში იგულისხმება:
იმპერია ცუდი, იგი ელოდება წინ
ჩვენს დამოუკიდებლობას.
სექტემბერ-ოქტომბრის ქართული
პუტჩის დროს, კი, ოპოზიციამ სულ
სხვა ლოზუნგი ააფრიალა.

ერთი წამიწყება:
„თავისუფლებას საქართველო-
ში გაუმარტო...“
და ერთად დამთავრებდნენ:

„...ქოს!“
ამიტომ იმიტომ აღარა ვთქვი, და-
ქუნებდნენ-მეთქი, რომ ლოზუნგის
უკან არ იტყობოდა მთელი საქა-
რთველის გულისთვის. ერის მხო-
ლოდ მცირეზე მცირე ნაწილისა
იყო ეს ლოზუნგი.

რატომ არ აპყვა ერი ოპოზიციის
ამ ლოზუნგს?
განა თავისუფლება ცუდი?

ერი არ აპყვა ამ ლოზუნგს იმიტ-
ომ, რომ ლოზუნგი ხელისუფლები-
სკენ იყო მიმართული, ხოლო ეს
ხელისუფლება თვით აირჩია ერმა.
ვინც ყვიროდა „თავისუფლებას
საქართველოში გაუმარტოს“ — ამით
ამბობდა, ეს ხელისუფლება ცუდი,
ის არ გვიშვებს, რომ თავისუფლად
ვიცხოვროთ საქართველოში.

აი, ესაა შეცდომა.
სახელმწიფოში ცხოვრება რომ ნა-
მდვილად თავისუფალი იყოს, ეს
მხოლოდ ხელისუფლებაზე არაა
დამოკიდებული.

თავისუფალი, ანუ დემოკრატიუ-
ლი ცხოვრება სახელმწიფოში, უპი-
რველეს ყოვლისა, დამოკიდებულია
იმზე, თუ როგორია ცალკეული
პირვნებების ცნობიერება.

რამდენად უფრო მეტი პიროვ-
ნება გვეყოლება თავისუფალი ცნო-
ბიერების მქონე, იმდენად უფრო
თავისუფალი, ანუ დემოკრატიული
გახდება ცხოვრება საქართველო-
ში.

როგორც დიდი ხანი დასჭირდა
დღევანდელ დღემდე მოსკოლს, რო-
ცა უკვე თითქმის ყველა ქართველი
დაწმენილია, რომ დამოუკიდებ-
ლობა კარგია, ასევე დიდი დრო
დასჭირდება იმას, რომ ცნობიერება
ქვეყნის დამოუკიდებელი გახდეს
ყველას.

ბოლო ორასი წელი ისეთი ჯო-
ჯახებული იმპერიის ტყვეობაში ვი-
ყავით, რომ ძალიან ძველი გვა-
გვაქვს გასასვლელი, ვიდრე ცნობი-
ერებას გავითავისუფლებთ.

1977 წელს ზვიად გამსახურდიანს
და მერაბ კოსტავას სულ რამდენ-
იმე თანამოაზრე პყავდა.

როგორ მოხდა, რომ ახლა უკ-
ვე თითქმის მთელი ერი დამოუკი-
დებლობის მომხრე?

დამოუკიდებლობის იდეა რომ ასე
გავრცელდებოდა იყო ერთი და ყვე-
ლასთვის სისხლისმთხრობელი გამბა-
რეყო; ამისთვის აუცილებელი იყო
გარკვეული გარეშე პირობები. კერ-
ძოდ — ისტორიულად მომწიფებ-
ული მომენტის ამ უკანასკნელი იმ-
პერიის დახრჩვევისა.

ასევე, ცნობიერების მთლიანად
გათავისუფლებას და ამით ქვეყნის
დემოკრატიის დამკვიდრებას
სჭირდება გარკვეული პირობები.
ერთად — დიდხანს ცხოვრება ქე-
შმარტად დამოუკიდებელ საქათ-
ველოში.

„დამოუკიდებლობა“ პოლიტიკუ-
რი ცნებაა, ხოლო „თავისუფლება“
— ფილოსოფიური.
რა არის დამოუკიდებლობა?

არ გაგვიხსენებდნენ ეს რომ გან-
მარტო?

დამოუკიდებელია ქვეყანა, რომ-
ელსაც თავზე სხვა არ ახის, ჰყავს
თავისი ხელისუფლება, მთავრობა,
არმია, აქვს გამაგრებული საზღვრ-
ები, საბაჟო და საკუთარი ფული.
თავისუფლება რაღაა?

ავიღოთ, მაგალითად, პრესა.
(პრესის იმიტომ ვიღებთ მაგალი-
თისთვის, რომ ოპოზიციის ერთ-
ერთი მთავარი პრეტენზია ესაა, სი-
ტყვის თავისუფლება არა გვაქვს).
რომელია თავისუფალი გაზეთი?

ის, რომელსაც ვერავინ ვერაფერს
უბრძანებს, აი, ეს უნდა დაბეჭდოს
და ეს არაა?
მაშინ ავშენებულვართ და ეგ
არის.

ამჟამად კაცი არ ეკითხება ვინ-
მეს, რასა ბეჭდვას შენ გაზეთში.
აი, გაზეთი „ნატურისთვისაა“.
თუ თავისუფლებაში მხოლოდ იმ-
ას ვიგულისხმებთ, ხელისუფლება
გვყავს თუ არა მბრძანებლად, მა-
შინ ეს გაზეთი თავისუფალია.

„შენ რამდენ მილიონ დოლარს
აკეთებ წელიწადში?“
(1990 წლის მონაცემები)

სიღვესტერ სტალინი — 20, ჯემ
ნიკოლსონ — 11, არნოლდ შვარც-
ნგერ და ედი მერფი — 10, მაიკლ
დუგლას — 9, ტომ კრუზ — 8, მელ
გიბსონ და ბრიუს უილის — 7,
ბარბარა სტრეიზანდ — 6, დასტინ
ჰოფმან, მერილ სტრიპ, ჯენი ფონდა
და შერ — 5, სიგურნი უიფერ —
4. სალი ფილდ, დენის ჰუაილ, ნიკ
ნოლტ და მიშელ უაიფერ — 3,
კიმ ბესინჯერ — 2,5.

ვიდრე „ი“-ს ამბავს განავარტო-
ბდი, გულისტყვილით უნდა აღვნი-
შნო, რომ ჩვენი ჩიტი ძალიან და-
ეჩაგებულა, ანუ უტყუარ ტერმინს

თუ მოვიშველიებთ, დეგრადაცია
გახდებოდა.
საილაღეს, ნახეთ, რა ამბები მო-
აქვს:
იმას გვახარებებს, თუ ვინ რამ-
დენი მილიონი იშვიათ?

როდის იყო ქართველი კაცი ან
ქართველი ჩიტი სხვის ჯიბეში იქ-
ყიტებოდა და იქ მანეთს თუ დო-
ლარს ითვლიდა?

ვაი, შენ ჩვენი პატარა ჩიტო,
ხალისისა და ლეკისთვის გაჩენილი,
ახლა ვილაღის ხეხას არნოლდ შვარ-
ცნგერისთვის რომ აუღვინებინ-
არ პრიმიტიულ კორიკანა მოახგარ-
იშვიათ!

ერთი სიტყვით, ამ ჩვენს ჩიტს
თავისუფალი ქართული ცნობიერე-
ბა არა აქვს. მისი ცნობიერება და-
პროვინცია მსოფლიოში ახლა მეტად
გავრცელებულ ვაჭრუკანულ განწყ-
ობებშია.

რაც შეეხება „ი“-ს, ახლა ყველ-
ასთვის ნათელია, არც ასოთაშეყო-
ბა და არც კერძოდ რომელიმე ავ-
ტორი თუ მთარგმნელი აქ არაფერ
შუაშია.

გავითხილო პოზიცია ყოფილა ასეთი.
ესე იგი, მეგობრებო, გაზეთ „ნა-
ტურისთვის“ მიჩნია, რომ თანხ-
მონაზე დამთავრებული უტყუარი
გვარების ქართულად დაწერისას,
არაა საჭირო სახელობითი ბრუნ-
ვის ნიშანი „ი“.

და რადგან ასე მიჩნია, ასეც ბე-
ჭდავს.
მართლაც, ვინ დაუშლის, პრე-
სის თავისუფლებას!

მე კი მიმჩნია (და ვიცი, ქართ-
ული ენის საეცოლოებები დამე-
თანხმებინა), რომ გრამატიკული წე-
სების დარღვევა და პრესის თავის-
უფლება სულ სხვადასხვა რამაა.

კი, ბატონო, დაბეჭდეთ, რაც გნე-
ბავთ, მაგრამ ქართული ენის კანო-
ნებს ნუ დარღვევთ.
ახლა კი, საკუთრივ თავისუფლ-
ების შესახებ.

თუ „ნიკოლსონ“-ს ნაცვლად
„ნიკოლსონ“-ს დაწერეთ, ამით ვერც
ენობრივ სამყაროში თავისუფლები-
ბით.

კი გაეკეთეთ ქართული ენის „ჩა-
რჩობის“, მაგრამ ინგლისურისა და-
ემონეთ.

დახა, რაც უნდა ეწეინოს „ნატ-
ურისთვის“, მისი ცნობიერება არაა
თავისუფალი, იგი ინგლისურ-ამერ-
იკულს დამონებია.

„ქემი ნიკოლსონ“ — წერს ნატ-
ურისთვის და იქვე წერია „ედი მე-
რფი“.

სწორედ ასეა ინგლისურში: „ნი-
კოლსონ“ იწერება ბოლოში „ი“-ს
გარეშე, „მერფი“ კი — „ი“-ანად.

ესაა თავისუფლება?
ქართული, კანონიერი „ი“ არ
ვინდათ და ინგლისურს კი თვალ-
ში შევსვით.

ჩემთვის განსაკუთრებით, თუ რატომ
გაუჩინდა „ნატურისთვის“ იდეა,
რომ ქართულ ენაში ინგლისური გვა-
რები ინგლისურთან მიმგანებულად
გადმოეტანა.

ამ გაზეთის შინაარსს ეტყობა,
რომ მისი კოლექტივი დასავლური
კულტურისკენ უფრო სწრაფად ისე-

დება, ვიდრე ქართულისკენ.
და ერთ დღე, ეტყობა, აღარ მო-
ეწონათ ქართული დამოუკიდებ-
ლობა, „ი“-ს დამატებით უცხოელთა
გვარებმა უღერადობა დაკარგეს
მათთვის.

ერთი სიტყვით, „ი“-მ გაუტეხა
მათ.

ჰოდა, აიღეს და მოსიროლეს.
მაგრამ ტყუილად ეგონათ, რომ
ამით ინგლისური უღერადობა შეი-
ძინეს იმ გვარებმა.

ჩვენი ენა და ინგლისური ისე
შორი შორს არიან, ისეთი განსხ-
ვებული გვარები გვაქვს, რომ
გვარის დამოუკიდებლობის მიმგანებ-
ობის ინგლისურს ვერ დამეგანებდა ქარ-
თულად დაწერილი ინგლისური გვა-
რი.

ინგლისურს რომ მიამგვანოთ ქარ-
თულად დაწერილი „წულია რომე-
რტის“ თუ „ქემი ნიკოლსონი“, ამი-
სთვის საჭიროა საერთოდ ქართული
ასოებისა და ბგერების შეცვლა, ანუ
ქართულ ენაზე უარის თქმა.

ლირს ამის გაკეთება იმისთვის,
რომ ქართულ გაზეთში წულია რომ-
მერტის გვარი ინგლისურად უღე-
რდეს?

მე გგონია, არ ღირს.
ამიტომ, მთლიან ნუ შევცვლით
ქართული ენის კანონებს.

და ვიცი, რომ, სახელი იქნება თუ
გვარი, სხვა ენაში გადასვლისას,
ემორიონება ამ ენის წესებს.

ასე მაგალითად, ინგლისელები
სულა არა ცდილობენ ჩვენი „წ.
ქ. ყ.“ ბგერების გამოთქმას და და-
წერას.

ამიტომ, თვით ილია ქავჭავაძის,
ავაკი წერეთლის და ალექსანდრე
ყაზბეგის გვარებსაც კი, ინგლისე-
ლები არ გამოთქამენ ქართულს მი-
მგანებულად.

ამიტომ, ისინიც გვაპატიებენ, თუ
ქალბატონი წულია რომერტის გვა-
რი ცოტა „დაუმანხვდება“ ამ გვა-
რის ქართულად დაწერისას.

(რაც შეეხება თვით წულიას,
როგორც აღნიშნული წერილიდან
ხანს, ეს ქალბატონი ისეა გართული
თავისი სასიყვარულო ფათურაობით,
ნამდვილად ვერ მოიცილის იმის-
თვის, რომ დაინტერესდეს, თუ როგ-
ორ უწერს ქართულად მის გვარს,
მით უმეტეს, დარღვს თავს არ შე-
აპყვიანებს „ი“ რატომ დაუმატეთ).

მინაწერი:
ძალიან გამიკვირდება, თუ „ნა-
ტურისთვის“ დამიჭერებს და მო-
მდევნი ნომერში ისე დაწერს ინგ-
ლისურ გვარებს, როგორც ამის
მოთხოვნს ჩვენი ენის კანონები.

უფრო ისაა მოსალოდნელი, რომ
ახლა ამ გაზეთში დაიწყოს ჩემი
სახელისა და გვარის გაბურთავ-
გამობურთავება, ჩემი სიტყვების გა-
ტრიაზება და ჩემი პიროვნების
ლანძღვა-გინება.

მაგრამ რადგან ბუნებით ოპტიმი-
სტი ვარ, მაინც მაქვს იმედი, რომ
მეტივენი: კი, ბატონო, ჯანი გავარ-
დეს, „რომერტის“ კი არა, „რომერ-
ტის“ აყოს ეს წულია, ხოლო ჩემი
„ნიკოლსონ“ კი არა, „ნიკოლსონი“-
ო.

მინაწერის მინაწერი:
ამ ჩემის გვარი ქართულად იმი-
ტომაც მინდა „ნიკოლსონი“ იყოს,
რომ „ნიკოლსონ“ შემონახული მქო-
ნდეს.

ეს მსახიობი, მეგობრებო, ძალიან
მიყვარს იმის გამო, რომ ბრწყინე-
ლად თამაშობს ფორმანის ფილმში,
რომელსაც ჰქვია „ვილაკამ გუგუ-
ლის ბუღელს გადაფრინა“. მამდი-
ებულ ფილმს ჩემთვის თავისუფლ-
ების „ინემატოგრაფიული ჰიშინი და-
ვარქვი.

ჰოდა, როდესმე თუ გავიციანი ჩე-
კი ვებევი, ქართულად მე პეტრია-
შვილი ვარ, შენ ნიკოლსონი და ნუ
გაწყინება თუ მთლად ინგლისურ-
ად ვერ ვამბობ შენს გვარს. შენ
იყავი კარგად, თორემ ეს არაფერია.

ახლა კი, წამოდი მშობი ჩემი, შორე-
ბელო მშობი ნიკოლსონ, ქვეყნის
თავისუფლების საღვებრძოლო და-
ვლობაში.

დასკვნა: პრესა რომ თავისუფალი
იყოს, ამისთვის აუცილებელია მას
ქვეყნის უფლება, თქვას რაც უნდა,
მაგრამ ეს საქმარისი არაა.

ქვეყნის თავისუფალი პრესა
მომინაა, როცა პრესის მუშაკთა ცნო-
ბიერება თავისუფალი, ანუ არა-
ვის დამონებული.

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

გვარამ კარგია

თავისუფალი საქართველო

გიორგი II

ჩვენი ერის შვილობილთა ბიბლიის ტოლფასი „ქართლის ცხოვრების“ კითხვისას, სხვა მრავალთა შორის, უსათუოდ შეინიშნება ერთი მეტად მნიშვნელოვანი გარემოება. ქართველ მეფეთა წარმომჩინების, მეტაბიანის მათი ღირსების ერთ-ერთ მთავარ ნიშნად მიიჩნევენ არა თუ არა „განმკითხველნი გლახათა“, ანუ რა დამოკიდებულებას იჩენენ ისინი ღირსება მიმართ, და რაოდენ საამაყოა, რომ, ისტორიულად, ერის წინამძღოლთა უდიდესი უმრავლესობა, სწორედ რომ გულმოდგინებით ყოფილან და ღირსება თანამდგომლად გვევლინებიან.

ამ მხრივ, მეფე გიორგი ერთ-ერთი საამაგალითო პიროვნება ყოფილა. ალბათ, ამიტომაც შემართებულ მისი ცხოვრების აღწერას სწორედ ამ თვისებაზე მინიშნებით იწყებს: „ხოლო გიორგი მეფე იყო მოწყალე გლახათა, კაცო... უუხვესა იყო ყოველთა მეფეთა აფხაზეთისათა“.

სულთანმა დაიპყრო სამშვილდე, დაატყვევა იქ მყოფი ივანე ცოლითა, შევიღვივითა და ყოველთა აზნაურთა დედაწულითა. ამის შემდეგ მან „მოაზრბა ქართლი, წაიღო ტყუე და ნატყუევანი ურიცხვი“. გარდა ამისა, სულთანმა კიდევ მრავალი სხვა ქვეყანა მოაზრბა და უქან გაბრუნდა, ხოლო ჩვენში დატოვა მოხელე. მალე ამ მოხელემ შეკრიბა ურიცხვი ჯარი და ქართველთა მეფის წინააღმდეგ გამოილაშქრა. ბრძოლა ფარცხისს ქვემოთ გაიმართა. გამარჯვება ქართველთა ლაშქარმა, მხოლოდ და მისი სიბრძნემ გადაარჩინა მტერი მთლიან გაუტყდა.

გამარჯვებული გიორგი მეფე ჯარითურთ ტაოს გადავიდა და ბანაში დაბანადა. აქ მას ესტუმრა ბიზანტიის „ზორავარი აღმოსავლისა“, ანუ აღმოსავლეთის მხედარმთავარი გრიგოლ ბაკურიანის ძე. ეს ის გრიგოლია, რომელმაც ბულგარეთში ცნობილი პეტრიწის მონასტერი დააარსა და იქ ქართულ ფილოსოფიურ-თეოლოგიურ სკოლას ჩაუყარა საფუძველი. სწორედ ამ სკოლამ აღზარდა სახელგანთქმული ქართველი ფილოსოფოსი, იოანე პეტრიწი. გრიგოლ ბაკურიანის ძემ გიორგი მეფეს საჩუქრად კარის ციხე-ქალაქი და „მისი მიმდგომი ქუეყანა“ გადასცა.

გამორჩეული ცენოსან-მშვილდოსანიც ყოფილა გიორგი მეფე, „აუტრად უკეთესი ყოველთა კაცთასა“. მაგრამ, სამშუხაროდ, ასეთი კაცი საოცრად სუსტი ნებისყოფისა იყო და ამ თვისების გამო, საქართველოს ჭირიც ბევრი უნახავს.

იცოდნენ რა სუსტი ხასიათი, ჯერ კიდევ გამეფების ერთი წლის თავზე გიორგი მეორის რამდენიმე დიდგვაროვანი თითქმის ერთდროულად განუდგა. კერძოდ, „ივანე მითრბა კახნი და დადგა ქსნისა პირსა; და ნიანია წარუღო ქუთათისისა საქურველ და შედგა ქუთათისს შიგა, და ვარდან გადაგინა; სუანნი ავისა მოხარკული, დაარბიეს და ამოსწყვიდეს საეგრ“.

საბედნიეროდ, გიორგი მეფეს ერთგული ხალხიც ჰყავდა და აჯანყება აღვივლად ჩააჭრო, მაგრამ აჯანყებულნი კი არ დასჯა, თითოეული მათგანი უხვად დააჯილდოვა.

ამ პერიოდში თურქები ისე გაძლიერდნენ, რომ ბიზანტიაც კი იძულებული გახდა უქან დაეხია და აღმოსავლეთის ქვეყნები მიეტოვებინა. ბუნებრივია, ასეთ სიტუაციაში ეს ქვეყნები „აიხუნეს თურქთა და დაუპყვიდნეს“.

თურქეთის სულთანმა მელიქ-შაჰმა საქართველოში თავისი ამირა აჰმადი გამოგზავნა, რათა ქართველთათვის კარის ციხე-ქალაქი წაერთმია. ამ დროს ქართველთა შორის თავი იჩინა ისევ და ისევ ლალატ, მა — „მოვიდეს ესენი შინა-გამცემთა ქრისტიანეთათა, აოტეს გიორგი მეფე და სპა მისი ურიცხვი“.

ამირამ ქვეყანა დაარბია, უამრავი ნადავლი იგდო ხელთ და დატვირთული უქან გაბრუნდა. გზად მას თურქთა სხვა ამირები — იასი და ბეგლუში შემოჰყარა ურიცხვი ლაშქრით. ისინი, თურმე, ბიზანტიისაკენ მიეშურებოდნენ ნადავლის საშოვნელად.

მეფე გიორგი და ივანე ბაღვაში მალე ისევ შერიგდნენ, მაგრამ დიდხანს არც ეს გაგრძელებულა. ივანემ ამჟღავნა კიდევ უარესი რამ ჩაიდინა — „გამოსტყუა გავი ცხოვრებათა გიორგი მეფისათა და მიჰყიდა ფადლონს, განძის პატრონს“.

ამ დროს საქართველოს თურქ-სელჯუქთა ახალი ტალღა შემოესია სულთან მელიქ-შაჰის მეთაურობით.

ამ დროს სულთანმა დაიპყრო სამშვილდე, დაატყვევა იქ მყოფი ივანე ცოლითა, შევიღვივითა და ყოველთა აზნაურთა დედაწულითა. ამის შემდეგ მან „მოაზრბა ქართლი, წაიღო ტყუე და ნატყუევანი ურიცხვი“. გარდა ამისა, სულთანმა კიდევ მრავალი სხვა ქვეყანა მოაზრბა და უქან გაბრუნდა, ხოლო ჩვენში დატოვა მოხელე. მალე ამ მოხელემ შეკრიბა ურიცხვი ჯარი და ქართველთა მეფის წინააღმდეგ გამოილაშქრა. ბრძოლა ფარცხისს ქვემოთ გაიმართა. გამარჯვება ქართველთა ლაშქარმა, მხოლოდ და მისი სიბრძნემ გადაარჩინა მტერი მთლიან გაუტყდა.

გამარჯვებული გიორგი მეფე ჯარითურთ ტაოს გადავიდა და ბანაში დაბანადა. აქ მას ესტუმრა ბიზანტიის „ზორავარი აღმოსავლისა“, ანუ აღმოსავლეთის მხედარმთავარი გრიგოლ ბაკურიანის ძე. ეს ის გრიგოლია, რომელმაც ბულგარეთში ცნობილი პეტრიწის მონასტერი დააარსა და იქ ქართულ ფილოსოფიურ-თეოლოგიურ სკოლას ჩაუყარა საფუძველი. სწორედ ამ სკოლამ აღზარდა სახელგანთქმული ქართველი ფილოსოფოსი, იოანე პეტრიწი. გრიგოლ ბაკურიანის ძემ გიორგი მეფეს საჩუქრად კარის ციხე-ქალაქი და „მისი მიმდგომი ქუეყანა“ გადასცა.

ამ პერიოდში თურქები ისე გაძლიერდნენ, რომ ბიზანტიაც კი იძულებული გახდა უქან დაეხია და აღმოსავლეთის ქვეყნები მიეტოვებინა. ბუნებრივია, ასეთ სიტუაციაში ეს ქვეყნები „აიხუნეს თურქთა და დაუპყვიდნეს“.

თურქეთის სულთანმა მელიქ-შაჰმა საქართველოში თავისი ამირა აჰმადი გამოგზავნა, რათა ქართველთათვის კარის ციხე-ქალაქი წაერთმია. ამ დროს ქართველთა შორის თავი იჩინა ისევ და ისევ ლალატ, მა — „მოვიდეს ესენი შინა-გამცემთა ქრისტიანეთათა, აოტეს გიორგი მეფე და სპა მისი ურიცხვი“.

ამირამ ქვეყანა დაარბია, უამრავი ნადავლი იგდო ხელთ და დატვირთული უქან გაბრუნდა. გზად მას თურქთა სხვა ამირები — იასი და ბეგლუში შემოჰყარა ურიცხვი ლაშქრით. ისინი, თურმე, ბიზანტიისაკენ მიეშურებოდნენ ნადავლის საშოვნელად.

ამ დროს საქართველოს თურქ-სელჯუქთა ახალი ტალღა შემოესია სულთან მელიქ-შაჰის მეთაურობით.

რჯეთი ზღვის პირამდის, შეეშეთი, აჭარა, სამცხე, ქართლი, არგუეთი, სამოქალაქო და ქუთაისი და ადიგოს თურქეთი, მთისრა და ტყუე აქანა ამით ქვეყანათა მკვიდრი ყოველი და მასვე ერთსა დღესა დაწვეს ქუთათისი და არტახუჯი, და უდაბნონი კარაქეთისაი“.

მთელი ზაფხული და შემოდგომა დათარეზობდნენ ქართულ მიწაზე ურიცხვი დამპყრბნი, „მოქამეს ქუეყანა და მოსწყვიდეს თუ სადღა ვი დაარხოილ იყო ტყუე, კლდეთა, ქუანთა და ხურგელთა ქუეყანისათა და ესე იყო პირველი და დიდი თურქობა“.

ამის შემდეგ, ყოველ ზაფხულს, თურქები საქართველოს შეესევდნენ ხოლმე და დახამბობდნენ ძარცვავდნენ, წვაგდნენ და აზრებდნენ ქვეყანას.

ხედავდა ყოველივე ამას მეფე გიორგი და ვერას ხდებოდა „რამეთუ არა-სადღა იყო ღონე ხსნისა და შეწყვიდნა“. ამიტომაც ქვეყნის მესვეურებმა გადაწყვიტეს გიორგი მეფე სულთან მელიქ-შაჰს ხლებოდა. მეფე გიორგი ისაპანს გაემგზავრა და სულთანს ეახლა.

მელიქ-შაჰი ცბიერი და ძლიერი პიროვნება იყო. მან გიორგი მეფე ტყვედ მიიღო და „განათავისუფლა“ ზედა მარბეგალთაგან“. მაგრამ არც თუ უსასყიდლოდ. სამაგიეროდ, სულთანმა გიორგისაგან „ხარაჯთა ითხოვა სამეფოსა მისისა“. გიორგი მეფე იძულებული გახდა დათანხმებულიყო, ე. ი. ნებით ექმლია სულთანისათვის ის, რაც აქამდე მისი ლაშქარი ძარცვით აკეთებდა და რაზედაც თავის დროზე ბაგრატ მეორემ არაფრით არ დათანხმდა.

გარდა ამისა, მელიქ-შაჰმა გიორგი მეფის ვითომცდა სასარგებლოდ, კიდევ ერთი მზაკერული ნაბიჯი გადადგა. მეფე გიორგის „მისცა კახეთიცა და ჰერეთი“, საქართველოს ის კუთხე, რომელიც შაჰს არასოდეს ეკუთვნებოდა. ეს იყო ვერაგული ჩანაფიქრი მშაჰის შორის შუღლისა და მტრობის გაღვივებისა, რაზეც, სამშუხაროდ, წამოვიდა მეფე გიორგი მეორე. იგი საქართველოში დაბრუნდა შაჰის ჯარით, რათა კახეთ-ჰერეთი დაეპოვებინა და „უქმითა სთვლისასა“ კახეთს მოაღწია. მეფემ ვერცხის ციხეს ალყა შემოარტყა, რომელიც დიდხანს გაგრძელდა. ამასობაში დაზარალდა კიდევ.

გიორგი მეფე ნადირობის ტრფივი იყო და როდესაც „მოესხნა ნადირობა აქამეთისა, არღარას ზრუნავდა სხუასა, არცა ელოდა აღებასა ვეფხისასა ქვა კახეთისასა, მიატოვა თურქთა ლაშქარი კახეთში, თავისი ჯარით გარდავიდა მთა ლიხთა და მოვიდა აფხაზეთად“. თავაშვებულმა თურქებმა კახეთში ჯოჯობის დატარა, რის შედეგადაც ეს ქვეყანა „მოიხრდა დღევანდელ დღემდე“. ი, სინანულით აღნიშნავს დავით აღმაშენებლის ისტორიკოსი.

გიორგი მეფის პოლიტიკური სიბეცის შედეგი იყო ისიც, კახეთ-ჰერეთის მეფე აღსართანაც მელიქ-შაჰს რომ ეწვია და დახმარება სთხოვა. შაჰი მას წყალობას დაჰპირდა, ოღონდაც, სამაგიეროდ, მაჰმადიანობაზე მოქცევა შესთავაზა. აღსართანი დათანხმდა და „დაუტყვევა ქრისტიანობა და შეეძინა სარკონობა სჯულსა და ამით ღონით აიღო სულტანისაგან კახეთი“.

კვლავ ახალი, მაგრამ ამჟღავნებულ უფრო მძიმე უბედურება დაატყდა თავს ჩვენს სამშობლოს. კერძოდ, 1088-89 წლებში მოხდა უდიდესი მასშტაბის სამხედრო მიწისძვრები, რომლებმაც „შეძრა ქუეყანა საფუძველთურთ, ესოდენ სასტიკად, ვიდრემდის მთანი მაღალნი და კლდენი მყარნი სახედ მტურისა და იგაღნეს, ქალაქნი და სოფელნი დაირღუეს, ეკლესიანი დაეცნეს, და სახლის დიანქეს და დაზღულეს, და იქმნეს საფლავ შინა მკვიდრთა... და განგრძელდა ესევეთარი ძრვა ქუეყნისა საშინელი ვიდრე წელიწდამდის, რომელსა შინა მოსწყდა სიბრავლე ურიცხვი“.

თავზარდაცემულმა გიორგი მეორემ ყოველივე ეს, არც თუ უსაფუძვლოდ, მის თავზე დატეხულ ღვთის რისხვად მიიღო, მეფობაზე უარი თქვა და თქვესმეტეა წლის დავითს, „მარტლდ შობისა გიორგისაგან ოიეთ მამამან დაადა გვირგვინი მეფობისა“.

„გაორკეული საქართველო“

აწ მარტო დღევანდელი სოციალურ-პოლიტიკური ყოფა, ჩვენი ისტორიული ცხოვრებაც მუდამ ცენტრიდან მსარბოლელ უპროპორციო ძალებსაგან იყო გათიშული. თუ ერთი ნაწილი ქართველობისა მშენებლის, ერის მესაძიერკელის როლსა ჰქონდა, მეორე მისი „ხორცი სორცთაგანი და ძვალი ძვალთაგანი“, საქართველოს მეორე სწული ნახევარი, მუდამ რღვევის პროცესს უბრძობებდა ერის მშენებელთა ღვაწლსა და საქმიანობას. უბედოლო მაგალითები ახსოვს ჩვენს მატინეს ამ გაორების, ერის ენერჯის გათიშვის ისტორიიდან. ამა მიზრძანეთ სიღ, რომელ ერის ისტორიაში იოვით იმდენ მოლატრეთ, თავისივე მშობელ ერის ინტერესების ფეხქვეშ გადმეცვლთ, როგორც ჩვენსაში? ასეთი ისტორიული მტრები ქართველებსა ისევ ქართველები ვახლდით ოსმალებისა და სპარსელების დამსჯელ ექსპედიციებს წინ რომ უღლიდნენ. მარტო გიორგი სააკაძის პიროვნება რათა ღირს ამ დებულების საილუსტრაციოდ.

კერძო აღმნიანის თუ ერის არსებობა ყველაზე ხმაბლო სისხლი მეტყველებს. ეს ისტორიული სენი თანამედროვე ქართველებსაც უნდრება ძველი ქართველების ერთმანაწილი.

სად, რომელ ქვეყანაში გსმენიათ, რომ ამ თუ იმ ერის ერთი ნაწილი ისტორიულად გაჰყოფილა: „თავისუფლება არ გვირდაო“!

ასეთ შემთხვევას მხოლოდ ჩვენში აქვს ადგილი.

ამჟერად, შეითხველეს ვთავაზობთ კონსტანტინე გამახსურდიან შეხ. ნიშნავ ჰუბლიცისტურ წერილს „გაორკეული საქართველო“, რომელიც ქართველი ფედერალისტების გაზეთის „სახალხო ფურცლის“ 1917 წლის 11 აპრილის ნომერში დაიბედა. სტატიაში ახსნავა პიოვა საქართველოს იმპაინდელმა ხანოვადობრივ-პოლიტიკურმა მდგომარეობამ. წარმოჩენილია ის ეროვნულ-ნიშნისტური, რუსოფილური ხელისკვეთება, რომელიც დახამბიდან ახაბიათებლად ქართული პოლიტიკური კონსოპოლიტოზმის შედროშებს, — სოციალ-დემოკრატებს. ვვონებთ, ძნელი არ იქნება პარალელების გადგება საქართველოს დღევანდელ მდგომარეობათან, თვალის გადავხება გარკვეული ისტორიული კანონზომიერებისათვის, რის ხაშუალებასაც გვამდებს წარმოდგენილი სტატია.

სწინებულ ვატიტონებს იქ არავითარი მანდატი არ ჰქონიათ და ვერც ვერას უბასუხებდნენ მ. წერეთელს.

მაგრამ დახეთ, რუსეთის სოციალ-დემოკრატის სახელით გამოვიდა ერთი ქართველი ემიგრანტი და უსაფუძვლო რეპლიკით, „არა მკითხე“ ჩაჩრით დისონანსი შეიტანა.

გამოვიდა ისევ ქართველი ქართველის წინააღმდეგ, ისევ ქართველმა მომდომმა ბაგეზე ხელი მიეღარება მისთვის, ვინც ქართველი ერის აბუჩად ადგებასა და მის უფლებათა უზურპაციას უყვირებდა რუსის ძველ მთავრობას.

იმ კვირას თითქმის ყველა გერმანულ, ფრანგულ და შვეიცარულ გაზეთებში აღინიშნა ეს გარემოება.

როგორც „ლოკალ ანციაგერ“ და „ბერლინერ ტაგებლათი“, ისე ჟურნალ „დემოკრატ“ ერთმანდა აღნიშნავდნენ, რომ მხოლოდ ქართველების წარმომადგენელთ მოუვიდათ უთანხმოება.

ეგებ გგონიათ მკითხველო, ამ კონფერენციაზე დამსწრე სხვა ერის წარმომადგენლები ყველანი ერთ პარტიას ამ მიმართულებას ეკუთვნოდნენ? სრულიადაც არა. აქ ფრანგების, შვეიცარიელების და პოლონელების მხრით მოსულიყვენი როგორც უკიდურესი მემარცხენე სოციალისტები, ისე ზომიერნი, რადიკალები და სხვ. მაგრამ ვითორებ, არც ერთი ერის წარმომადგენლები არ სცემიან ყელში თავისივე მომძეს. ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

1916 წლის 8 ივლისს ან. სტ. ქალაქ ლოზანაში ერთა III სამშვიდობო კონფერენცია იყო, ამ კონფერენციის დაესწრო თითქმის ყველა ევროპიულ და აზიულ ერების წარმომადგენლები: ფრანგები, გერმანელები, იტალიელები, ბელგიელები, შვეიცარიის ფრანგულ და გერმანულ კანტონების წარმომადგენლები, ლატიშები, პოლონელები, ესტონელები, ფინლანდიელები, აზიდან: ოსმალები, კავკასიელი თათრები, ჩერქეზები, არაბები და სხვა.

მთელი ერის წარმომადგენელნი ერთმანდა დიდებდნენ თავიანთ ეროვნულ წყულებს განუკრებაზე, ყველას აქ წარმოდგინა თავისი საჩივარი. ყოველი ერის წარმომადგენლები სოლიდარულად გამოვიდნენ და წარუდგინეს თავიანთი მოთხოვნები ინტერნაციონალურ სამსჯავროს.

ჩვენ ქართველებიც ვედავებოდით ძველი რუსეთის მთავრობის ჩვენი უფლების უსაზღვრავს. ჩვენი თანამემამულის მ. წერეთლის დასაბუთებულსა და დიდი ნიჭითა და უნარით დაწერილ დეკლარაციას თითქმის ყოველი ერის წარმომადგენელი აღფრთოვანებული ტაშით მიეგება. თვით ეგვიპტიდან მოსულ ფარადკანიან ერების წარმომადგენელთაც შეისმინეს უფლებაყარულ უმართებულად შეურაცხყოფილ ერის საჩივარი და გულისტკივილი.

თამამად შეიძლება ითქვას — ვერც ერთი ერის წარმომადგენელს ვერ იპოვიდით აქ, ამ მრავალრიცხოვან კონგრესზე, რომ ჩვენი სამართლიანი უფლებების აღიარებისა და ჩვენი შელახული თავმოყვარეობის დაქაყოფილების წინააღმდეგ ჰქონოდა რამე.

მხოლოდ კონგრესის დარბაზის კარებთან ატუხულ, ლოზანელ და ენეველ რუსის საკონსულოს ჯაშუშებსა და აგენტებს ეტყობოდათ სახეზე უმეაყოფილება, რომ ამ ინტერნაციონალურ სამსჯავროში ქართველების საპროტესტო ხმაც გაიშმა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

ამის მიზეზი თვით ქართველობის გაორებული ბუნება და მისი მონობის მიერ შეწყვენილი, გადაგვარებული ფსიხიკა ვახლდით.

დღეს მსოფლიო ერთა ცხოვრების მოედანზე მხოლოდ ის-და გაიტანს ლელოს, ვინც თავისი უფლებების დაცვაში მეტ ძალასა და უნარს გაიღებს ერის სასიცოცხლო ენერჯიდან.

ამ შეუღარებელ ქილითან ქართველობას რომ რამე ერგოს, სწორედ ამისათვის გვამართებს მთელი ეროვნული ძალების მკიდრო კონცენტრაცია; მოვალეობა მომავალ თანდათან წინაშე მოითხოვს ჩვენგანს, რომ გაორებული საქართველო გაერთიანდეს. ისე ერის არსებობის ქირანსული ფუჭი და მომცდარი იქნების, თუ ყოველი ჩვენთაგანს მარკვალად არ ვამოადა იმ ჯაჭვს, რომლის თითოთითო გაწყვეტლ რგოლს-ლა წარმოადგენს დღევანდელი ქართველობა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

თამამად შეიძლება ითქვას — ვერც ერთი ერის წარმომადგენელს ვერ იპოვიდით აქ, ამ მრავალრიცხოვან კონგრესზე, რომ ჩვენი სამართლიანი უფლებების აღიარებისა და ჩვენი შელახული თავმოყვარეობის დაქაყოფილების წინააღმდეგ ჰქონოდა რამე.

მხოლოდ კონგრესის დარბაზის კარებთან ატუხულ, ლოზანელ და ენეველ რუსის საკონსულოს ჯაშუშებსა და აგენტებს ეტყობოდათ სახეზე უმეაყოფილება, რომ ამ ინტერნაციონალურ სამსჯავროში ქართველების საპროტესტო ხმაც გაიშმა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.

დღეს, როცა ყოველ ჩაგრულ ერსა სურს, რუსეთის რევოლუციონურ მთავრობისაგან მიიღოს ის, რაც ძველ მთავრობას უნდა მიეტოვებოდა, ყოველ მათგანს შეგნებული ჰქონდა, რომ საერთო ეროვნულს აქ კერძო პარტიული ანგარიში და დიფერენციაციები უნდა ჩაენიქა, დაეჩრდილა.